

Dvadesetpeti jubilej Ratne mornarice i pomorstva Jugoslavije

Proslavljajući 25-godišnjicu Ratne mornarice i pomorstva Jugoslavije, svi se mi pomorci radujemo bilansu uspona i dinamičnog razvoja pomorskih oružanih snaga i pomorske privrede i razmišljamo o narednim zadacima. Vjerujemo da tu radost sa nama dijeli i cijeli naš narod. U pređene 4 ratne i 21 mirnodopsku godinu, uz napore svih stvaralačkih faktora naše zemlje, postignuti su zaista veliki rezultati. Pored potpune pobjede nad okupatorom, obnovljena je i do visokog stepena razvijena Ratna mornarica i pomorska privreda.

Osjećamo svojom dužnošću da se ovom prilikom sa dubokom zahvalnošću sjetimo pomoraca i svih znanih i neznanih heroja, koji su omogućili da postignemo na moru ovako velike uspjehe.

Kroz ratni period 1941—1945. godine, rukovodilačka sposobnost Vrhovnog komandanta druga Tita obezbijedila je pravilan put razvoja Ratne mornarice, koja je zato mogla uspješno odoljevati u borbi mnogo jačem neprijatelju i razviti se u pomorsku snagu kakva je potrebna našoj zemlji. Danas smo u mogućnosti da sagledamo ogromni značaj odluka koje je donosio drug Tito u vezi razvoja Ratne mornarice i pomorstva; odluke o formiranju 1. mornaričkog odreda 1942. godine; odluke o formiranju Mornarice NOVJ, donijete 1943. i odluke o posjedanju, utvrđivanju i odbrani otoka Visa, donijete 1944. godine. Drug Tito je bio uvjeren da će ljudi »čeličnog srca iako na drvenim brodovima« uspjeti da riješe sve zadatke na moru koji im se postave i stvoriti uslove za razvoj suvremene mornarice. I ovdje je drug Tito bio nepogrješiv, njegova su se predviđanja ostvarila. Stanovništvo naših otoka i priobalnog područja nedvosmisleno je slijedilo put druga Tita i Komunističke partije, pokazalo junaštvo i samoprijekor. Težnja za slobodom, ljubav za svojim morem, otocima i obalom i povjerenje u Komunističku partiju, nadvladali su i najteže prepreke. U odlučnoj i teškoj borbi na moru, naši ljudi, pomorci, radnici, ribari, seljaci, đaci i studenti, dali su veliki udio u NOR i pobjedi nad neprijateljem, čime su stvorili uslove za nesmetan daljnji razvoj Ratne mornarice i pomorstva Jugoslavije.

U poslijeratnom periodu na zadacima obnove, a zatim intenzivne izgradnje Ratne i trgovačke mornarice, školovanju kadrova i rješavanju drugih elementarnih pitanja pomorske privrede, postignuti su rezultati koji opravdavaju uložena sredstva i napore.

Rat na moru nam je ostavio teške posljedice. U morskim dubinama našlo je smrt hiljade naših pomoraca. Ratna mornarica stare Jugoslavije bila je skoro potpuno uništena, na kraju rata imali smo ukupno 92 plovna objekta u Ratnoj mornarici, pretežno drvene građe i male borbene moći. Trgovačka mornarica je izgubila 111 prekooceanskih i obalnih brodova, ostalo je svega oko 130.000 Brt trgovačke flote i to pretežno zastarjelih i malih brodova. Brodogradilišta su bila porušena i od okupatora opljačkana. Osnovni elementi pomorske privrede bili su uglavnom uništeni. Okupator je razrušio 90% operativne obale, a u potpunosti lučka postrojenja i skladišta. Uništio je 360 svjetionika. Na dužobalnim komunikacijama neprijatelj je položio oko 8.000 morskih mina raznih tipova, koje je trebalo ukloniti. Na plovnim putevima i lukama nalazilo se je preko 600 olupina potopljenih brodova, što je bila prepreka za plovidbu. U obnovi i izgradnji Ratne mornarice i pomorske privrede, kod mnogih elemenata morali smo početi od početka, sa oskudnim sredstvima i malim brojem stručnog kadra. Ovaj zadatak je tražio velika naprezanja u moru problema porušene zemlje. Drug Tito je i ovom prilikom dao jasnu orijentaciju: »Naša zemlja treba da se razvije u suvremenu pomorsku naciju, . . . treba stvoriti onakvu Ratnu mornaricu koja će odgovarati našoj novoj socijalističkoj zajednici«.

Danas možemo konstatirati da je zahtjev druga Tita u razvoju Ratne mornarice i pomorske privrede ostvaren. Do sada uložena materijalno-financijska sredstva, umna i fizička naprezanja u Ratnu mornaricu i pomorsku privredu sa sigurnošću se može reći da su opravdana.

Naša zemlja danas raspolaže suvremenom Ratnom mornaricom, ratnim i pomoćnim brodovima, pomorskim i obalskim naoružanjem i drugim sredstvima neophodnim za odbranu našeg mora, obale i otoka. Neprekidna briga za uzdizanje novih kadrova i obrazovanje, omogućila je da se ratna pomorska sredstva kao i trgovačka mornarica nalaze u čvrstim, sposobnim i pouzdanim rukama. Ratna mornarica posjeduje potreban stepen gotovosti i spremnosti; kadrovsku, tehničku, materijalnu i organizacijsku, da može, osloncem na svoj narod, samostalno i u sadejstvu sa ostalim vidovima i rodovima oružanih snaga naše zemlje, u svako vrijeme izvršavati namijenjene joj zadatke, braniti i odbraniti naše more, otoke i obalu od eventualnog agresora.

Potencijalne snage pomorske moći naše zemlje nalaze se u sve snažnijoj trgovačkoj i ribarskoj floti, u brodograđevnoj i drugoj industriji zemlje, u dinamičnom i svestranom razvoju otočnog i obalnog područja, a posebno u tijesnoj povezanosti naroda i njegove Ratne mornarice. Na moru danas imamo preko 20.000 plovnih objekata koji u potrebnom momentu mogu korisno poslužiti u odbrambene svrhe. Sve ovo omogućuje da neprekidno jača naša odbrambena žilavost i udarna moć. Naše pomorske snage više se ne nalaze u inferiornom položaju u odnosu na druge pomorske snage u Jadranu, kako je to bilo nekada ranije. Većina naših ratnih brodova su djelo naših stručnjaka i vlastite industrije i brodogradnje, što čini uspjehe razvoja Ratne mornarice većim i vrijednijim.

Trgovačka mornarica i pomorska privreda bilježe sve veće i značajnije rezultate. Naša trgovačka mornarica danas raspolaže sa preko 1.160.000 Brt i obavlja oko 50% izvoza i uvoza koji se vrši morskim putem. Trgovačka flota je u 1966. godini prevela 11,5 milijuna tona razne robe i ostvarila oko 75 milijuna dolara čistog prihoda. Naša brodograđevna industrija postiže sve veće rezultate. Ukupni kapaciteti dostigli su proizvodnju brodova od 400.000 Brt godišnje, čiji je kvalitet sve više poznat u svijetu, a produktivnost na svjetskom nivou. Poslije rata je izgrađeno oko 20 kilometara operativne obale, suvremeno opremljene za putnički i teretni promet. Sigurnost obalne plovidbe je u mnogo-me unaprijeđena.

Iako su rezultati razvoja i izgradnje Ratne mornarice i pomorske privrede kod nas evidentni i veliki, za nas bi bilo veoma opasno ako bi se na tome zaustavili. Tehnička dostignuća i razvoj primoravaju nas da idemo ukorak sa vremenom zavisno od naših mogućnosti i potreba. S druge strane zbivanja u svijetu karakteristična po ucjenama, provokacijama i prijetnjama od strane reakcionarnih snaga, upućuju nas na potrebu neprekidnog jačanja svoje odbrambene moći uopće i posebno na moru. Znoj, napori i sredstva utrošena u miru za jačanje svoje odbrambene moći, uvijek će biti manje skupa od krvi i žrtava koje se moraju davati u ratu.

Pomorci iz sastava Ratne mornarice i pomorske privrede slaveći ovaj jubilej dužni su dati obećanje da će i nadalje radeći savjesno i požrtvovano uvijek spremno opravdati povjerenje koje im je dala socijalistička zajednica.